

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра валеології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

“30” червня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
галузь знань _____ 01 Освіта / Педагогіка _____
(шифр і назва)
спеціальність _____ 014 Середня освіта _____
(шифр і назва)
предметна спеціальність _____ 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) _____
(шифр і назва)
освітня програма _____ Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) _____
(шифр і назва)
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
(обов'язкова / за вибором)
факультет _____ біологічний _____

2023/2024 навчальний рік

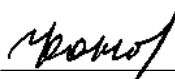
Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету

«16» червня 2023 року, протокол № 6

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к. пед. наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри валеології Наталія САМОЙЛОВА

Програму схвалено на засіданні кафедри валеології філософського факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Протокол від «30» травня 2023 року, № 9

В.о. завідувача кафедри Олена КОНОВАЛОВА
(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Гарант освітньо-професійної програми Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

Програму погоджено з науково-методичною комісією біологічного факультету

Протокол від «21» червня 2023 року № 11

Голова науково-методичної комісії Ольга ТАГЛІНА
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого магістерського рівня вищої освіти спеціальності 014 «Середня освіта» предметної спеціальності 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є сформувати систему наукових уявлень про сутність, структуру, умови та засоби особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя; виробити у студентів вміння до особистісно-професійного зростання.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- 1) сформувати уявлення про сутність, поняття, складові, засоби та заходи особистісно-професійного зростання;
- 2) розвинути вміння щодо самовдосконалення своєї професійної діяльності;
- 3) сприяти формуванню навичок щодо саморозвитку та самовдосконалення.

Програмні компетентності:

ЗК 3. Здатність діяти на засадах етичних мотивів, соціально відповідально і свідомо;

ЗК 4. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя;

ЗК 8. Здатність до використання знань в практичній ситуації, до адаптації та дії в новій ситуації

ФК 12. Розуміння тенденцій у сучасній освіті та вміння прогнозувати наслідки педагогічної, здоров'язбережувальної та фізкультурно-оздоровчої діяльності, здатність планувати та передбачувати результати оздоровчо-реабілітаційної та рекреаційної роботи в вищих навчальних закладах, закладах загальної і позашкільної освіти

1.3. Кількість кредитів 3.

1.4. Загальна кількість годин: 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
22 год.	4
Практичні, семінарські заняття	
11 год.	4
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
57 год.	82 год.
у тому числі індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

ПРН 1. Узагальнює базові знання природничих та конкретних біологічних наук в обсязі, необхідному для обґрунтування загальної теорії біології і здоров'я людини (об'єктно-предметна область, поняттєво-термінологічний апарат, теорії і концепції, закони і закономірності, методи дослідження, історія розвитку тощо).

ПРН 4. Здатний ефективно застосувати професійні знання в практичній педагогічній діяльності при вирішенні навчальних, виховних та науково-методичних завдань в урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 5. Володіє основами професійної культури при підготовці та редагування текстів державною мовою з предметної спеціальності.

ПРН 9. Застосовує методи діагностування досягнень учнів і студентів, здійснює педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів, підготовки їх до свідомого вибору життєвого шляху.

ПРН 10. Має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення, здатний нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПРН 12. Здатний висловлювати власні висновки, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН 13. Вміє спілкуватись в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, використовує бібліотеки, інформаційні бази даних, Інтернет ресурси для пошуку необхідної інформації.

ПРН 14. Самостійно організовує процес навчання упродовж життя і вдосконалює з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметів компетентності.

ПРН 16. Знаходить шляхи швидкого і ефективного розв'язку поставленого завдання, генерує ідеї, використовуючи отримані знання та навички.

ПРН 17. Дотримується норм академічної доброчесності під час навчання та провадження професійної діяльності з метою забезпечення довіри до результатів виконаної роботи, знає основні правові категорії та особливості використання результатів інтелектуальної діяльності.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методичні основи особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.

Тема 1. Особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя: сутність, характеристики, особливості процесу.

Поняття про особистісно-професійне зростання вчителя. Історія дослідження проблем становлення педагога як фахівця та особистості. Поняття про компетентність майбутнього фахівця як систему та інтегральну характеристику особистості. Співвідношення понять «особистісно-професійне зростання», «професійна компетентність», «професійний розвиток», «підвищення кваліфікації». Особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя у теоріях професійної діяльності, кар'єри та організацій.

Тема 2. Зміст та структура особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.

Структурні компоненти та зміст особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя. Поняття про soft-skills та hard-skills. Структура soft-skills та hard-skills майбутнього вчителя. Необхідність розвитку soft-skills у сучасного педагога.

Тема 3. Особливості складання програм особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.

Моделі програм особистісно-професійного розвитку педагога протягом його професійної діяльності. Зовнішня та внутрішня мотивація до особистісно-професійного розвитку. Оцінка рівня сформованості та критерії успішності особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя. Поняття про зовнішні та внутрішні ресурси. Управління власною кар'єрою. Здатність планувати і управляти власною кар'єрою. Особистісні властивості, що сприяють кар'єрному зростанню: креативне і критичне мислення, уміння встановити і дотримуватися особистих і професійних кордонів, етичність, чесність, терпіння, наполегливість, впевненість в собі, повага до оточуючих. Культура педагога.

Розділ 2. Шляхи розвитку особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.

Тема 4. Методи та засоби розвитку самосвідомості майбутнього вчителя.

Поняття про самосвідомість та самооцінку. Методики розвитку самосвідомості. Методики формування адекватної самооцінки

Тема 5. Шляхи формування комунікативних навичок та здатності до успішного управління конфліктами.

Поняття про комунікацію, конфлікти та здатність людини успішно долати конфліктні ситуації. Письмове, вербальне і невербальне спілкування. Вміння грамотно спілкуватися по email. Імідж та соціальні мережі. Комунікативні навички – відстоювання своєї позиції, спілкування в конфліктній ситуації, вміння слухати і вести інтерв'ю / бесіду, підтримка коротких бесід ввічливості та інше.

Тема 6. Лідерські якості, гнучкість та адаптивність, вміння працювати в команді.

Поняття про лідерські якості, гнучкість та адаптивність, вміння працювати в команді. Лідерські якості: умінні спокійно працювати в напруженому середовищі, приймати рішення, встановлювати цілі, планувати, ставити пріоритети, прагнення до розвитку і зростання. Навички, що демонструють здатність до адаптивності: вміння аналізувати ситуацію, сприйнятливність, здатність змінити свою думку, навик орієнтування на рішення проблем.

Тема 7. Тайм-менеджмент як елемент успішного професійного розвитку.

Тайм-менеджмент: поняття та необхідність розвитку. Методи керування часом. Принципи організації власного часу. Прокрастинація та відсутність ресурсів. Тренінги з управління часом.

Тема 8. Емоційна культура педагога.

Поняття про емоційну культуру. Поняття про емоційний інтелект. Значення емоцій у професійному розвитку. Роль вміння керувати емоціями у збереженні здоров'я. Культура емоцій. Вміння справлятися зі стресом. Вправи щодо психічної саморегуляції.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділ і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	ла	ін	сп		л	п	ла	ін	сп
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методичні основи особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.												
Тема 1. Особистісно-професійне зростання майбутнього вчителя: сутність, характеристики, особливості процесу	12	2	2			8	12	2				10
Тема 2. Зміст та структура особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.	12	2				10	12					12
Тема 3. Особливості складання програм особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.	12	2				10	12	2				10
Разом за розділом 1	36	6	2			28	36	4				32
Розділ 2. Шляхи розвитку особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя												
Тема 4. Методи та засоби розвитку самосвідомості та самооцінки майбутнього вчителя.	10	4	2			4	10		2			8
Тема 5. Шляхи формування комунікативних навичок та здатності до успішного управління конфліктами	10	4	2			4	10					10
Тема 6. Лідерські якості, гнучкість та адаптивність, вміння працювати в команді.	10	2	2			6	10					10
Тема 7. Тайм-менеджмент як елемент успішного професійного розвитку.	12	4	2			6	12		2			10
Тема 8. Емоційна культура педагога	12	2	1			9	12					12
Разом за розділом 2	54	16	9			29	54		4			50
Усього годин	90	22	11			57	90	4	4			82

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
Тема 1.	Складання плану програми особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя	2	
Тема 4.	Арт-техніка щодо розвитку самооцінки «З Я»	2	2
Тема 5.	Тренінг з формування комунікативних навичок та здатності до успішного управління конфліктами. Контрольна робота.	2	
Тема 6.	Тренінг з формування лідерських якостей	2	
Тема 7.	Тренінг з тайм-менеджменту.	2	2
Тема 8.	Тренінг з емоційної стійкості	1	
Разом		11	4

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	заочна
1.	Ознайомлення зі складовими програм особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя у навчально-методичній літературі	10	10
2.	Складання програми особистісно-професійного зростання майбутнього вчителя.	10	12
3.	Конспект з вправами щодо розвитку самосвідомості та самооцінки майбутнього вчителя	6	8
4.	Підготовка до контрольної роботи	8	10
5.	Конспект з вправами щодо формування комунікативних навичок та здатності до успішного управління конфліктами	6	10
6.	Конспект з вправами щодо розвитку лідерських якостей	6	8
7.	Конспект з вправами щодо вміння керувати часом.	6	10
8.	Конспект з вправами щодо саморегуляції емоційних станів	5	12
Разом		57	82

6. Індивідуальні завдання.

Не передбачені навчальною програмою

7. Методи навчання.

1. Словесні методи: лекція, пояснення, бесіда, дискусія, семінар, робота з навчальною і науковою літературою, самостійна робота.
2. Методи спостереження: методи ілюстрацій, методи демонстрацій.
3. Практичні методи: вправи, творчі роботи
4. Методи проблемного навчання: виклад з елементами проблемності, проблемний виклад під час діалогу, дослідницький метод.

8. Методи контролю.

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу проводиться шляхом поточного контролю, контрольної роботи (12 б.) та підсумкового контролю – підсумкової роботи (40 балів).

Поточний контроль: активна робота на лекційному занятті по 2 бали (16 балів), самостійна робота (6 самостійних робіт по 2 бали, загалом 12 балів), за виконані практичні роботи – 20 балів (6 робіт по 3 бали, 1 робота 2 бали).

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент для зарахування за семестр 30 балів. Студент допускається до складання заліку за умови виконання навчального плану дисципліни, який складає відвідування не менше 75% аудиторних годин та виконання практичних занять та самостійної роботи.

Підсумковий контроль – письмова екзаменаційна робота:

- 2 репродуктивних завдання (по 15 балів)
- 1 творчо-репродуктивне завдання – (10 балів)

Загалом робота – максимум 40 балів.

Критерії оцінювання підсумкової роботи:

Кількість балів	Критерії
31-40 балів	Студент виявляє творчі здібності. Володіє матеріалом на високому творчому рівні компетентності та легко орієнтується у ньому. Вміє самостійно, логічно, лаконічно викладати свою думку, диференціюючи, інтегруючи, аналізуючи при цьому вивчений матеріал. Має творчий, креативний підхід до трактування ідей, теорій, явищ, фактів. Студент вдало застосовує отримані знання на практиці. Вміє добирати переконливі аргументи, робити висновки та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень.
21-30 балів	Студент на достатньо високому рівні володіє вивченим матеріалом. Вміє оперувати поняттями, фактами, явищами, встановлювати різницю між причинами та наслідками, узагальнювати, систематизувати інформацію, достатньо логічно викладати матеріал. Студент виявляє здатність застосовувати знання на практиці, достатньо вільно наводить власні приклади та добирає аргументи на підтвердження окремих фактів, явищ, тверджень, ідей, теорій, тощо. Викладає матеріал на репродуктивному рівні, не виявляє творчих здібностей.
11-20 бали	Студент володіє матеріалом на достатньому рівні. Відтворює значну частину матеріалу на репродуктивному рівні, знає основні положення. При викладанні матеріалу припускається незначних помилок у аналізі, оцінюванні, визначенні сутності фактів, явищ, теорій. Виявляє здатність робити висновки.
0-10 балів	Студент слабо володіє матеріалом. Не послідовно, не логічно відтворює матеріал на елементарному рівні, у вигляді окремих фактів, явищ, визначень, принципів, тощо. Не вміє встановлювати різницю між елементарними явищами та здійснювати їх аналіз.

9. Схема нарахування балів:

Поточне тестування та самостійна робота								Контрольна робота	Разом	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8				
6	6	6	6	6	6	6	6	12	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

Критерії оцінювання з дисципліни:

Кількість балів	Критерії
90-100	Студент міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення категоріального апарату, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; на високому рівні, вміє застосовувати методи валеологічної профілактики та оздоровлення, використовувати здоров'язбережувальні технології; здатний до професійного спілкування, забезпечувати гармонійні та конструктивні взаємовідносини при виконанні професійних завдань для досягнення цілей професійної діяльності.
80-89	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу або при аналізі практичного матеріалу; застосовує методи валеологічної профілактики та оздоровлення, використовувати здоров'язбережувальні технології; здатний до професійного спілкування, забезпечувати гармонійні та конструктивні взаємовідносини при виконанні професійних завдань для досягнення цілей професійної діяльності.
70-79	Студент добре засвоїв теоретичний матеріал; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; застосовує методи валеологічної профілактики та оздоровлення; здатний до професійного спілкування.
60-69	Студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю, здатний до професійного спілкування.
50-59	Студент має уявлення про основні теоретичні аспекти дисципліни, слабо орієнтується в матеріалі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; здатний до професійного спілкування.
1-49	Студент не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає теорії щодо психологічних факторів здоров'я, майже не орієнтується в категоріальному апараті з дисципліни; професійні навички не сформовані, не здатний до професійного спілкування.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Особистісно-професійний розвиток майбутнього-вчителя: монографія / Акімова О.В., Галузяк В. М. [та ін.] – Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 416.
2. Самойлова Н. В., Метіль Я. М. «Психологічна компетентність педагога-валеолога»: навчально-методичний посібник, 2015. – 62 с.

3. Веретенко Т. Г. Педагогічний тренінг : навчальний посібник для вузів / Тетяна Григорівна Веретенко, Ірина Семенівна Манойло . – Харків : Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – 127 с. – Режим доступу : <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/10776>.
4. Черній А. Професійний розвиток педагога: досвід, співпраця, пріоритети на шляху до нової української школи [Електронний ресурс] / А. Черній // Університет менеджменту освіти. – грудень, 2018. – С. 40-43 – Режим доступу : http://umo.edu.ua/images/content/nashi_vydanya/pislya_dyplom_osvina/2_2018/%D0%9F%D0%9E_2_2018_%D0%A7%D0%95%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%99.pdf

Допоміжна:

1. Заїка Є. В. Ігровий тренінг пізнавальних процесів учнів: ігри та вправи : навчальний посібник / Є. В. Заїка, Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна . – Харків : Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2013 . – 255 с.
2. Столярчук О. Формування психологічної компетентності майбутніх учителів / Олеся Столярчук // Педагогічна освіта : теорія і практика. Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. [редкол. : Огнев'юк В. О., Бех І. Д., Хоружа Л. Л.]. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – № 2 (14).
3. Вознюк О. В. Інтегративний підхід до професійного розвитку особистості педагога в умовах цивілізаційних змін [Електронний ресурс] / О. В. Вознюк, О.А. Дубасенюк // Науковий часопис НПУ імені М.М. Драгоманова. – К., 2010. – Вип. 12 (22). – С. 17–20. – (Серія 16 “Творча особистість”). – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/8418/1/>.
4. Гулай О.І. Компетентнісний підхід як основа нової парадигми освіти [Електронний ресурс] / О. І. Гулай // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. – 2009. – № 2. – (Серія “Педагогічні науки”). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/e-journals/Vnadps/2009_2/09goipro.pdf.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення:

1. Методичні розробки практичних занять.
2. Український відкритий університет післядипломної освіти (УВУПО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://umo.edu.ua/ukrajinsjkij-vidkritijuniversitet-pisljadiplomnoji-osviti>
3. Професійне зростання педагога: Навчальні матеріали. – Режим доступу : https://pidru4niki.com/18720424/pedagogika/profesiynе_zrostannya_vchitelya
4. Тренінги особистісного зростання вчителя – Режим доступу : http://psychologis.com.ua/lichnostnye_treningi.htm
5. Професійне зростання вчителя: Всеосвіта. Режим доступу : <https://vseosvita.ua/library/profesiynе-zrostanna-vcitela-57095.html>